Տեսնել մարդիկ՝ Սիրոյ բոցովը հրդեհուած,
Կարօտեալին ձեռքը լեցուն, կանգնած հոգւով,
Սէրը մեր մէջ՝ շրջուն եղբայր բազկատարած,
Որ արցունքները կը սրբէ իր արցունքով՝
Հոգւոյս ահա տենչանքն հրզօր:

Կ'ապրիմ երբեմն այսպէս պահեր ես Խորհուրդի,
Կ'ապրիմ Երազն ոսկի՝ վերին զաւառներուն,
Բայց երբ ինձի պակսի բազուկն հզօր Արարչի՝
Կը զգամ թէ ե՛մ հողէ զանգուած ու վաչկատուն՝
Սողուն մը լոկ անթեւ, անզօր:

ԱՐՄԱՒԻՐԵԱՆ

ՓՇՐԱՆՔ Մ'ԱԼԻՇԱՆԷՆ

Հ. Ղ. Ալիշան՝ Վարդապետական աստիճանի բարձրանալուն առիթով՝ գրած է հետեւեալ ուղերձը լի երախտագիտութեան զգացումով առ Գերպ. Սուքիաս Սոմալ:

Առ Աստուածապատիւ Հոգեւոր Տէր
Գերապայծառ Աբբահայր

ՁՐԻ ԱՌԷՔ ԵՒ ՁՐԻ ՏՈՒՔ

Զարմանար մի՛, Աստուածարեալ Հայրապետ,
Թէ նորաձեւ Քեզ նորընծայդ Վարդապետ
Ձեռաց ու ոտից բոց ի հեռուստ ի համբոյր՝
Իշխէ բանալ զանկեղծ սրտին վարագոյր.
Նորօրինակ բերկրեալն՝ հորդէ շաւիղ նոր
Որ ըստ բերմանն իղձին ընթացցին անխոտոր.
Տի՛նա երբ զակն յերեքտասան յառեալ ամ
Յուսաղուրեան մատնէն մինչ յայս հուսկ պատշգամ
Տեսանէ զանձն յանեալ տիոցըն տակաւ
Խոնարհեալ եօթն անգամ աջոյդ երկնագրաւ,
Որով եօթնիցս եւ վերառեալ Քեւ յամայր,
Զ-Քեզ լոկ յանմահ Բաղդէն գիտէ հոգւոյն հայր.
Եւ խոր ի նոյն հոգի դրոշմեալ զերախտիս
Զոր առն ի Քէն ձրի՝ զնոյն Քեզ միշտ ձօնէ ձրիս:

10 Նոյեմբեր 1845
Ռափ. վարժարան ի Վենետիկ

Ամենախոնարհ եւ ամենահնազանդ
Ծ. եւ որդի Հ. ԳԵՒՈՆԴ ՄԱՐԳԱՐ. կր. Մխ.

ԳՆՉՈՒՆ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Օդը այսօր այնքան բացառիկ կերպով աղուոր էր՝ որ ուրիշ բան չէի կրնար ընել՝ եթէ ոչ հրացանս ուսիս չրջիլ անտառին մէջ: Ինձի վայելք կը պատճառէր տեսնել թէ ինչպէս ամէն բան շուրջս լուռ, խաղաղ ու հանդարտ ըլլալով հանդերձ՝ կեանքով լի կը խայտար: Ծաղիկները իրենց չունչին կարմրութեան մէջ թաթխուած էին, խոտերն ու տերեւները գրեթէ լսելի կերպով կը հեւային այդ տօթին մէջ, ու կեանքի տաքութիւնը կ'ողողէր ծառերը: Վերեւ՝ կապոյտին մէջ՝ ամպիկներու ծուէններն կը լողային, երգիչ արտոյտը կը բարձրանար գեանէն դէպի եթերը, երկինքի կապոյտ ապակեղեղը ինքնիր տակ կը ծածկէր միլիոնաւոր բզզուն մեղուներ, միջատիներ ու թիթեռնիկներ. կեանքը այնքան թանձրացեր էր անոր տակ՝ որ հեռուն արածող նախիրը զգլխած էր անկէ, ու պարարտ անոյշ խոտերու կանանչ կաթը կը ծորէր կովերու յոգնած բերաններէն:

Զարմացած կը տեսնեմ յանկարծ թէ ինծմէ քիչ հեռու պատառոտուն ցնցոտիներով գնչու մը կը քալէ զաղտագողի: Փայլուն սեւ մազերը ուսերուն վրայ կը թափին, մրոտ դէմքէն արտայայտող աչքերը կապուտակ լոյս կը ցոլացնեն: Մերկ կուրծքին վրայէն զոռուզ մազերը կ'երեւին: Ուժեղ, ճկուն, երիտասարդ ու անհանդարտ է: Անհոգ ու ազատ սեւ սարեակ մըն է: Իրն են անտառն ու դաշտը, առուակն ու երկնքին արեւը: Միայն այսօրուան, վայրկեանին համար է որ կ'ապրի: Հոգ, ցաւ, մտածութիւն զինքը չեն վրդովեր, իր զգացումները բացուած սեւ ծաղիկներ են, ու ինքը կը խաղայ տիեզերքին հետ: Շատ ալ լաւ կ'ընէ. այսօրուան օրը իրն է: Միշտ նախանձած եմ կեանքի այս կերպին վրայ. երանի՜ թէ ես ալ այսպիսի գնչու մ'ըլլալ կարենայի, որ միայն վարժութեամբ է որ կը կրէ կեանքի բեռը. բայց այն ալ այնպէս՝ կարծես անոր լուռ զոդոյն մասը զողցած ըլլար, ու հիմա կը փնտռէ թէ ո՞ւր կարելի է ապահով կերպով պահել զայն: Երանի՜ թէ իմ գրպանիս մէջ ալ զարդարուն, փայլուն, ասաղանիշ զմելիէ մը զատ ուրիշ բան չըլլար, միակ հարստութիւնս որ իմ յաջորդներուս ժառանգութիւն թողուի:

Ան դիս չտեսաւ, մինչ ես իմ կեցած տեղէս որոշ կը նկատէի անոր ամէն մէկ շարժումը: Ամէն ծառ, թուփ ու անկիւն կը քննէր, բոլորովին ջղայնութիւն էր այդ մարդը, կարծես անտեսանելի գանձի մը եռեւէն վազէր: Թեթեւ էր ոգիի մը նման, ու բնազդաբար զգուշաւոր, խորամանկ ու գաղտնասէր՝ գաղաններու նման: Իր սպիտակ ակռաները կը փայլփլէին բերանին մէջէն: Եւ ի՞նչպէս երջանիկ չըլլայ այս ազատ, թխամորթ, վաչկատուն մարդը, որ ոչ հոգ եւ ոչ գործ ունի, եւ ոչ գիտէ թէ Աստուած մը կայ, թերեւս եւ ոչ բան մը լսած է անոր մասին, ու գաղափարալ չունի թէ պետութիւններու սահման-պարիսպներուն վրայ դիշակեր անդղներ նստած կը սպասեն... Միակ բանը որու մասին հիմա պէտք է մտածէ՝ անօթութիւնն է, որովհետեւ կէսօրը անցեր ու արեւը շատ բարձրացած է: Ծառին վրայ կախած զգեստին բերանաբաց գրպանին մէջ թռչնիկ մը կը մտնէ, բայց զուր տեղ, փչրանքի հատիկ մ'ալ չի գտներ հոն. գնչուն բան մը չունի, բայց ինչ բանի ալ պէտք ունենայ ամբողջ սարը պատրաստ սեղան մըն է արդէն: Եթէ ուզէ կրնայ ձուկ բռնել փոսին մէջ՝ վարդի փուշէ կարթով կամ նոյն իսկ պարզ ձեռքով, ու վայրկեանի մը մէջ խորովել շամփուրի անցուցած: Կրնայ սունկ, ժոխ, հապալաս հաւաքել, կամ քարով թռչուն զարնել. բայց այսօր կաթ խմելու ախորժակ ունի ան: Հաղիւ քարընկէց մը հեռու կ'արածին կովերը, հովիւները թուփերու շուքին տակ քաշուած կը մրափեն, շուները պատառուածքէն անդին՝ միւս անտառին մէջ կը թափուին: Հաղուագիւտ կերպով յարմար առիթ մ'է սա: Գնչուն կը ժպտի ու կ'անցնի զգուշութեամբ ծառերու միջեւ: Կենդանին՝ որուն վրայ աչքը դրեր է – խոշոր, պիշ պիշ նայող կով մը – միամիտ կը նայի գնչուին: Խոշոր պարարտ ծիծերը անոր ոտքերը կը բռնան, ու ծիծին ծայրը կաթը կը փալփլի:

– Մէ՛, մէմէ՛ – կը շողոքորթէ գնչուն:

Գրողը գիտէ թէ ի՞նչ ըրաւ, ի՞նչ ըսաւ կենդանին, բայց ան հանդարտ ու վստահութեամբ կը սպասէր թափառական գնչուին, կարծես ան ընկերաւոր:

Հետաքրքիր եմ գիտնալու թէ ի՛նչ բանի մէջ պիտի կթէ, քանի որ ոչ մէկ աման ունի հետը, անշուշտ իր ճենճոտ, աղտեղի գլխարկին մէջ չէ:

Գնչուն կովին վզին տակը կախուած զանգակին կը տանի մէկ ձեռքը ու կը բռնէ անոր լեզուն, որպէս զի նշան չտայ: Իսկ միւս ձեռքովը աշխուժութեամբ կը քակէ զայն: Անգամ մ'ալ կը քննէ չորս կողմը ու կը մտնէ կովին տակ:

Արդէն կը լսուի կաթին ձայնը զանգակին մէջ, ու քանի մը վայրկեանէն կաթին սպիտակ փրփուրը կը թափի գնչուին թուխ ձեռքերուն վրայ:

Այնքան համեղ, տաք ու աղուոր է այդ կաթը, որ իմ ախորժակս ալ կը զրդռէ: Գնչուն բերանը փրփուրին մէջ թաթած կը խմէ ու կը խմէ: Քիչ մը երկաթի համ առած է ան զանգակէն, բայց այսպէս աւելի համով է:

Երկու երեք [illegible] կամ կը կթէ կովը, ու կը խմէ՝ մինչեւ որ կլորցած փորը երեւի տարաստի բացուածքէն: Ամէնէն վերջ կովի պոչին փունջովը կը սրբէ զանգակը, որպէս զի վրան կպած կաթը չմատնէ զինքը, ու նորէն կը կախէ զայն կովի վզին:

Զուարթագին կը ծիծաղի, մտածելով թէ վաղը հովիւը, երբ տէրը եռաժանիով սպառնայ իրեն,

digitised by A.R.A.R.@

գլխուն ու երկինքի վրայ երդում պիտի ընէ որ աչքովը տեսեր էր տասը կանդուն պղնձէ օձ մը որ խոտէն վեր նետուելով ծծեր էր կովին կաթը: Ու պիտի հաւատան անոր:

– Կեցի՛ր, անզգամ – խռովեցայ այս զողութեան վրայ: Արդէն սկիզբէն կրնայի գուշակել թէ լաւ բանի մը համար չէ որ գլուխը կը յոդնեցնէ այդ անպիտան զող թափառականը: Անոնցմէ ոչ մէկը բարի ծաղիկ մըն է արդէն:

Սակայն գնչուին հոգը չէր թէ ինչ կը մտածեն իր մասին: Հանդիստ ու կուշտ կ'ուզղուի դէպի պատառուածքին եղերքը ու կ'երկննայ խոտին մէջ յուզի մը տակ, թող քաղցը քունը իջնէ իր կոպերուն վրայ:

Ես ալ հինաւուրց հաճարիի մը տակ կը քաշուիմ ու կը սկսիմ ծամել, բայց հաղիւ զմելիս կը հանեմ՝ կը լսեմ պատառուածքին միւս կողմէն գամբռներու ահաւոր աղաղակով բան մը հալածել սկսիլը:

Անոնց ձայնէն կը հետեւցնեմ թէ մեծկակ որս մը ունենալու են առջեւնին: Երեք կողմերէն կը քշեն զայն դէպի վիհը: Սա գամբռները չեն թողուր իրենց որսը՝ մինչեւ որ յոգնութենէն լեզունին դեռին չքսուի:

Վախցած, սարսափահար ձայն մը կը լսեմ. ուրեմն այծեամն մըն է:

Կ'արթննայ մէջս որսորդի արիւնը, ու ջղագրգիռ կը սպասեմ ըլալիքին:

Շուներու ձայները յանկարծ կը բթանան, կարծես դէպի պարապ տակառ մը հաջէին: Ա՜հ, դէպի խոր տանող ճամբան բռներ են ուրեմն. այն տեղ այծեամը վերջացած է: Կը ճանչնամ այդ տեղը, երկու կողմէն զրեթէ ուղղահայեաց գահավէժ եղերքներ կը բարձրանան, առջեւը խոր ու լայն պատառուածքով մը: Ցուզմունքէս եւ ոչ կ'անդրադառնամ թէ գնչուն ալ կը բարձրանայ խոտերու մէջէն ու կը ծռի անդունդին բերանը: Բացագանչելու ժամանակ անգամ չեմ ունենար, այնքան յանկարծական երեւան կ'ելլէ այծեամը. յանկարծ կը կենայ ու զարհուրած կ'ընկրկի, բայց ինչնապատ շուները կը հասնին. ուրիշ ճամբայ չկայ, պէտք է վար նետուիլ: Անգամ մըն ալ կը ճչայ եւ յուսահատական ոստումով մը վար կը նետուի անդունդէն:

Ակամայ խաչ կը հանեմ, այնքան ցնցիչ էր այս մահուան ոստումը, ակնթարթի մը մէջ զգացի խեղճ անասունին վախը, յուսահատութիւնը, վերջին սարսափը: Կարծես սրտիս բարախումն ալ կեցած ըլլար վայրկեան մը:

– Խեղճը լմնցաւ – մրմռացի ընկճուած, ու հիմա դեռ աւելի կ'ատէի այդ վայրագ գնչուն, որ անյապաղութեամբ կը վազէ դէպի անդունդը: Մինչեւ իսկ իր ոջիլները կը պաբեն ուրախութենէն, որ այսքան դիւրին որս մը ձեռք կրնայ ձգել:

Վերջվոյմիս առաջին վայրկեանին՝ զրեթէ վրան պիտի կրակէի, այնքան զբաղուած էի, բայց յանկարծ լսեցի այծեամին լալը պատառուածքին խորէն: Ուրախութիւնը կը համակէ զիս ու կը նետուիմ տեսնելու համար պատահածը, ու փորիս վրայ սողալով կը մօտենամ անդունդին եղերքը ցցուած ժայռին:

Շունչ մը կը քաշեմ: Բախտաւոր եղաւ փոքրիկ, սիրուն այծեամը. փոթորիկէն տապալած ծառի մը ճիւղերը վեր բռներ են զինքը, բայց հիմա հոն կախուած է անկարող՝ անդունդին վերեւը:

Լաւագոյն կ'ըլլայ եթէ զարնեմ զանի. արդէն անօթի ծարաւ պիտի սատկի հոն, ինչո՞ւ աւելորդ տեղ տանջուի խեղճը:

Բայց ի՞նչ կ'ուզէ այդ անասուած, յիմար գնչուն որ դէպի վար կը սկսի սողոսկիլ այդ գահավէժէն:

– Ի՜ – կ'ուզեմ գոչել, բայց ուշ է արդէն: Գնչուն հոն անդունդին վերեւ ծառի մը դուրս ցցուած արմատէն կախուած էր:

Շունչս բռնած կը նայիմ, չըլլայ թէ ցնցուի ու հաւասարակշռութիւնը կորսնցնէ՝ Զեմ կրնար օգնել իրեն, միայն կը նայիմ ու միասին կը տառապիմ այդ անդունդին վերեւ տժգանող մարդուն հետ: Զիս ալ կը պատէ քրտինքը, ու իրեն պէս կը զգամ ջիղերուս թուլնալը, իմ գլուխս ալ կը դառնայ, անդունդը զիս ալ դէպի իրեն կը քաշէ: Երկար չի կրնար տոկալ: Դեղնցած ու գունատ է դէմքը ձմեռուան ցուրտին մէջ բարձրացնող ծուխի նման: Կը լսեմ անոր սուլող շնչառութիւնը ու կը գոցեմ աչքերս երբ հաստատուն կէտի մը վրայ հանդիստ առնէ: Ժամանակի դանդաղութիւնը կը հիւծէ զիս, ականջներս կը հնչեն ու համոզուած եմ թէ պիտի գահավիժի ան. բայց արժանի է: Արժանի է քանի որ հոն սպաննելու համար իջեր է, խեղդելու, այդ անմեղ անասունին կոկորդը կտրելու: Կեղտոտ մարդկային դայլ··· Սակայն թեթեւութիւն մը կը զգամ նորէն երբ ան յանդուգն ոստումով մը տապալած ծառին վրայ կը ցատկէ:

– Փառք քեզ Աստուած – կը հառաչեմ ակամայ. սակայն ճակատս նորէն մռայլ զոյն մը կ'առնէ, տեսնելով թէ ի՞նչպէս անսանձ ցանկութեամբ մը կը սողոսկի ու կը բռնէ այդ դժբախտ այծեամը··· Քուզի կատաղութիւններ կը հանէ զրպանէն ու կախարդի մը աշխուժութեամբ կը կապկպէ այծեամի ոտքերը, ապա վարժ շարժումով մը վիզը կ'անցնէ սարսափահար, անշարժ անասունը:

– Պա՛ըզ է – ցոլաց մտքէս յանկարծ, - աւելի դրամ կու տան ողջ այծեամի մը համար: Անըզդամը խելք ունի:

Բարկութենէս զրեթէ զրեթէ թուչնորսի գնդակ մը հրացանիս մէջ պիտի դնէի: Հարկաւ, մինչ իրեն համար հոգիս կը քաղուէր հոս տագնապէս՝ այդ չուանէ փախածը՝ ադոտոտ դրամի մասին կը մտածէր: Սպասէ կեղտոտ գնչու, մատս անգամ պիտի չշարժեմ քեզի համար:

Պէտք ալ չեղաւ: Գնչուն ուժեղ, ճկուն ու տոկուն է: Անհաւատալի ճիգերով կը բարձրանար այդ գահավէժէն: Ճիւղէ ճիւղ, քարէ քար, արմատ արմատ կը մագլցէր դժուարին ճիգերով, չատ անգամ խոտի փունջի մը վրայ վստահացած իր կեանքը: Վերջապէս յաջողեցաւ եղերք ելլել:

Մարդը՝ չար է: Գրեթէ կը ցաւէի ազատած ըլլալուն համար: Կարծես խարած ըլլար զիս գահավիժած չըլլալուն համար:

Բայց լաւ աշխատեցաւ, կրնամ ըսել, կեանքին գնովը ատցաւ այդ այծեամը, որ կապուած ոտքերով պառկած էր քովը խոտերու մէջ: Ցաւն ու սարսափը կը ցնցէին անոր մորթը. աչքը չէր կրնար բաժնել գնչուն, որ ծռելով բան մը կ'ըսէ վախցած անասունին, ապա գմելին կը հանէ ու – չեմ ուզեր աչքերուս հաւատալ – յանկարծ կը կտրէ այծեամին կապանքները:

Անկարելի է, կը նայիմ պիշ պիշ, ապշած ու անհաւատութեամբ. այս վայրագ, թափառաշրջիկ, գնչուն, որ ամենեւին տարբերութիւն չունի գազաններէն, այծեամը սպաննելու տեղ՝ իր կեղտոտ ու կոշտացած ձեռքերով չփել կը սկսի վերաւոր փոքրիկ տոտիկները, ու գընչուներու տարօրինակ լեզուով կը փաղաքշէ. կը շոյէ ու կը հանդարտեցնէ, ու մինչեւ խակ կը համբուրէ գորովանքով այդ անասնիկը. ոտքի կը կանգնէ, կ'օգնէ անոր մինչեւ որ ուժը տեղը դառնայ, փափուկ խոտ կը հրամցնէ անոր, ամէն հոգ ու խնամք չռայլելով. ու տխրագին կը քերէ ոջլոտ գլուխը՝ տեսնելով թէ որքան դժուարութեամբ կը վերադառնայ կեանքը անասնիկին մէջ:

Ես – կը խորհրդածեմ ինքնիրենս – կեանքիս մէջ նմանը չեմ տեսած:

Ցեռոյ ալ չեմ զարմանար որ այծեամը փախչելու տեղ՝ նստաւ գնչուին քովը՝ ու միասին անխոով կը դիտէին սարը:

Ու ես կեցեր էի իրենց վերեւ՝ գլխարկս հանած, մինչեւ որ վրաս երկնցող հաճարիի տերեւները դադրեցան սոսափելէն, ու գիշերուան քունի սկսան պատրաստուիլ. սարը կամաց կամաց սկսաւ քունի մէջ ընկղմիլ, ու գնչուն այծեամին հետ ծածկեց իր մայրը՝ խաւարը···

Յ. ՆԻՒՐԷՕ

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՅ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ ԱՆՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՇԱԿԵՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

Մանուկը դպրոցական կեանքին մէջ մտնելով՝ դաստիարակչական տեսակէտով ապրելու նոր գրութեան մը մէջ կը գտնուի:

Այս փոփոխութիւնը տեղի կ'ունենայ հասակի մը մէջ, ուր պատանին օրկանիզմի զարգացման սասկութիւնը գերազոյն է, եւ փոքրիկ մարդը առաջին անգամն է որ կը գտնուի ընկերային կեանքի մէջ՝ ենթարկուած արտաքին աշխարհի զանազան վնասաբեր ազդեցութիւններու: Ահա՛յս պատճառաւ դպրոցի եւ անոր կեանքի զանազան կերպերուն վերագրուած են շարք մը մանկական հիւանդութիւններ, որոնց մէջ գերիշխող տեղ կը բռնեն շատ մը թերութիւններ աչքի (կարճատեսութիւն, շլութիւն) եւ ողնահարի (կորճութիւն):

Աչքի կամ ողնահարի այս թերութիւններու գլխաւոր պատճառը կը համարուի ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ, վասնզի, գրելու ատեն, հակառակ առողջարանական կանոններու, թերի դիրքեր կ'առնեն:

Դնդերային ամփոփումը թէեւ էական է ամուր բռնելու համար կեցուածքը՝ սակայն այս որոշ ժամանակ մը կը տեւէ, որմէ յետոյ, տղան յոգնած՝ դնդերները հանդչեցնելու համար անգամ կը շարժի՝ նոր եւ աւելի հանդիստ դիրք մը գտնելու: Այս պատճառաւ ան կը ջանայ փոփոխել դնդերներու մէկ կողմն կծկումը միւս կողմն հետ՝ ծռելով իրանը երբեմն աջ ու երբեմն ձախ, եւ, բնականաբար իր հանգստին համար, կողերուն մէկուն ծռիլը աւելի կը նախընտրէ քան միւսինը. ուստի երկար ժամանակ նոյն դիրքին վրայ մնալով՝ ողնահարի ծռուելիքը, արդիւնք այդ շարժումներուն, մնայուն դառնալով կրնայ առաջ բերել կուզուքիւնը:

Միաժամանակ մանուկին տեսութիւնը կը սկսի անբնական դիրքերու մատնուիլ: Աչքերը կամ շատ մօտ են տեսարակին եւ կամ ընդհակառակն անհաւասար հեռաւորութիւն ունին. հետեւաբար, արդիւնք այդ բոլոր զանազան դիրքերուն՝ կը ստեղծուի նպաստաւոր առիթ մը տեսութեան գործարանները այլափոխելու: Այսպէս կրնան դեռ ուրիշ պատճառներ ալ տեղի ունենալ՝ ինչպէս սխալ համեմատութիւններ աչակերտին իր սեղանին հանդէպ, մանաւանդ անհամաչափ, անբաւարար եւ ցրուած լոյսը, գրքերու գէշ տպագրութիւնը, եւն., որոնք կը ստիպեն մանուկը անպատշաճ դիրքեր առնել:

Գրութեան մեթոդը

Գրութեան տեսակը՝ ինչպէս ամէնուն ծանօթ է՝ կրնայ ըլլալ Ուղղահայեաց եւ Շեղագիր. Շեղագիրը՝ ձախակողմ կամ աջակողմ: Սակայն ինչ որ մեզի կարեւոր է հոս՝ Ուղղահայեաց եւ Աջակողմեան Շեղագիրն է, եւ կամ լաւ եւս, Անգլիական:

Շատ մը անուանի առողջապետներ եւ դաստիարակներ կը տեսնեն անգլիական գրութեան մէջ աչքի, եւ մանաւանդ ողնահարի, այլափոխութեան առաջին մեծ պատճառը: Մեր այս համոզումի հաստատութեան պատճառները բազմաթիւ են, զոր մի առ մի յիշատակել աւելորդ կը համարինք ու կը բաւականանանք յիշատակելով միայն գլխաւորները:

Այս հեղինակներու համեմատ անգլիական գրութիւնը, նոյնիսկ պահանջուած դիրքի մէջ՝ կը ստեղծէ այն թերութիւնը՝ որ տեսարակը ձախակողմ բռնելով՝ գրեթէ 45 աստիճան անկիւն մը կազմ

digitised by A.R.A.R.@